Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

71	

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2014

Foghlaim don tSaol agus don Obair: Modúlach

Aonad 4

Forbairt Phearsanta

[GLW51]

DÉ hAOINE 9 BEALTAINE, MAIDIN

MV24
IRISH MEDIUM

AM

45 nóiméad, agus an t-am breise atá ceadaithe.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Comhlánaigh le peann gorm nó le peann dubh.
Tá an t-iatán (ina bhfuil **Foinse A**) le húsáid le Ceisteanna **4** agus **5** i **Roinn B**.
Freagair **gach** ceist ar an pháipéar seo.

EOLAS D’IARRTHÓIRÍ

Is é 40 an marc iomlán don pháipéar seo.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gCeisteanna **4** agus **5**.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

LEATHANACH BÁN
(Tosaíonn ceisteanna ar an chéad leathanach eile)

[Tiontaigh an leathanach

Roinn A

Freagair **gach** ceist sa roinn seo.

Baineann an cheist seo le cumas a fhorbairt mar thomhaltóirí géarchúiseacha.

1 (a) Scríobh dóigh **amháin** a bhféadfadh duine óg caiteachas a laghdú. [1 mharc]

____

(b) Sainaithin agus mínigh dóigh **amháin** a mbeadh duine óg i bhfiacha sa deireadh mar gheall ar andúil sa chearrbhachas. [2 mharc]

____

____

____

____

(c) Sainaithin agus mínigh dóigh **amháin** a bhféadfadh teaghlach airgead a shábháil agus siopadóireacht faoi choinne bia ar bun acu. [2 mharc]

____

____

____

____

[Tiontaigh an leathanach

Baineann an cheist seo le sláinte agus folláine a uasmhéadú agus a chothú.

2 (a) Scríobh buntáiste **amháin** a bhaineann le réim shláintiúil bia a ithe. [1 mharc]

____

(b) Mínigh dóigh **amháin** a rachadh drochthithíocht i bhfeidhm ar shláinte shóisialta duine. [2 mharc]

____

____

____

____

(c) Mínigh dóigh **amháin** a rachadh méala i bhfeidhm ar fholláine mhothúchánach duine. [2 mharc]

____

____

____

____

Baineann an cheist seo le róil agus freagrachtaí na tuismitheoireachta a thuiscint.

3 **(a)** Scríobh **dhá** riosca fhisiceacha sláinte a bhaineann le toircheas déagóra.

1. [1 mharc] ______________________

2. [1 mharc] ______________________

(b) Sainaithin **agus** mínigh **dhá** dhóigh a mbeadh a saol sóisialta laghdaithe ag máthair sna déaga.

1. [2 mharc] ______________________

____

____

____

2. [2 mharc] ______________________

____

____

____

[Tiontaigh an leathanach

(c) Sainaithin **agus** mínigh **dhá** shaincheist mhothúchánacha do lánúin óg a bhainfeadh le leanbh nuabheirthe a bheith acu.

1. [2 mharc] ______________________________

____

____

____

2. [2 mharc] ______________________________

____

____

____

Roinn B

Freagair **gach** ceist sa roinn seo.

4 Léigh **Foinse A** agus bain úsáid aisti le cuidiú leat an cheist seo a fhreagairt.

(a) Mínigh **dhá** dhóigh a mbeadh tionchar dearfach ag scoil ar iompar duine óg.

1. [2 mharc] ______________________________

____

____

____

____

____

2. [2 mharc] ______________________________

____

____

____

____

____

[Tiontaigh an leathanach

(b) Mínigh na fadhbanna do phobal áitiúil a bhaineann le hólachán faoi aois.
[6 mharc]

5 **Foinse A agus** do chuid eolais féin mar ábhair thagartha agat, déan tionchar piaraí maidir le hiompar a bhaineann le dul i riosca a mheasúnú. [10 marc]

[Tiontaigh an leathanach

Leathanach breise má tá sé de dhíth

Leathanach breise má tá sé de dhíth

[Tiontaigh an leathanach

Leathanach breise má tá sé de dhíth

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	

Marc Iomlán	

Uimhir Scrúdaitheora

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

Rewarding Learning

General Certificate of Secondary Education
2014

Foghlaim don tSaol agus don Obair: Modúlach

Aonad 4

Forbairt Phearsanta

[GLW51]

DÉ hAOINE 9 BEALTAINE, MAIDIN

MV24
IRISH MEDIUM

FOINSE A

Iatán: Forbairt Phearsanta

Le húsáid le Ceisteanna 4 agus 5.

FOINSE A

Iompar a Bhaineann le Dul i Riosca a Bhainistiú

Thig le múinteoirí, trí churaclam na scoile, m.sh. Eacnamaíocht Bhaile, Foghlaim don tSaol agus don Obair, cuidiú le daoine óga foghlaim a dhéanamh faoi na contúirtí a bhaineann le toitíní a chaitheamh, alcól a ól agus drugaí mídhleathacha a chaitheamh, srl.

Thig le haoichainteoirí an teachtaireacht a chur in iúl do dhaoine óga faoi na rioscaí a dtabharfadh siad aghaidh orthu, agus dúshlán cuid mhór de na smaointe a bheadh acu ar iompar frithshóisialta agus gnéasach a thabhairt.

Is féidir go mbeidh baint ag daoine óga agus ag a bpiaraí le hiompar diúltach a bhainfidh le dul i riosca agus caithfidh siad a bheith eolach ar iarmhairtí a gcuid gníomhaíochtaí. Mar shampla, féadann grúpa déagóirí faoi aois atá ag ól alcóil agus a bhfuil drochiompar ag baint leo tionchar a imirt ar an phobal a bhfuil siad ina gcónaí ann, na daoine aosta, na comharsana agus na tuismitheoirí le páistí óga go háirithe.

Is cosúla go mbeidh mothú gnóthachtála ag an duine óg agus ag a chuid piaraí de bharr dul i riosca dearfach a dhéanamh amhail tabhairt faoi dhúshláin nua nó airgead a chruinniú do charthanas.

Foinse: Príomhscrúdaitheoir